

[Întrebări din Biblie]

Bruno Schwengeler răspunde la întrebările cititorilor

[Cine hotărăște ce face parte din Biblie?]

Cum pot ști eu că epistolele Noului Testament sunt cele inspirate de Dumnezeu? Nu este așa că s-au strâns oamenii odată și au hotărât atunci ce face parte din Noul Testament? Mai există și scrieri precum Evanghelia lui Toma și altele, care, pur și simplu, nu au fost incluse în Biblie. Asta este pur și simplu lucrarea oamenilor.

Un studiu temeinic pe această temă se găsește în cartea „Die Geschichte der Bibel” („Istoria Bibliei”), CLV.

Iată câteva fragmente din aceasta:

Primele biserici au început imediat să strângă în culegeri scrierile apostolice autentice. Deja din vremea Noului Testament erau încurajate răspândirea și lectura publică a acestor scrieri. Apostolul Pavel a poruncit de mai multe ori ca epistolele sale să fie lecturate în public (1 Tesaloniceni 5:27, 1 Timotei 4:13) și ca asta să aibă loc în diverse adunări. Ioan a legat chiar o binecuvântare deosebită de citirea cărții Apocalipsa (vezi Apocalipsa 1:3). Această carte se adresa la șapte adunări diferite din Asia Mică (cap. 1:4, 11), care trebuiau să transmită cartea mai departe unele altora. Se vede clar că lectura publică și punerea în circulație însemna în același timp că scrierile apostolice, deși adesea se adresau unei anumite adunări, aveau autoritate pentru toate adunările. De aceea erau copiate rapid și, cum se vede și mai clar în epistolele mai generale care s-au păstrat, erau și rapid răspândite.

Așa că, înainte de sfârșitul secolului I, cărțile nou-testamentale nu erau doar scrise, ci și foarte răspândite (în multe copii).

Acum vrem să arătăm că anumite cărți au fost declarate *canonice* (adică aparținând Bibliei), deoarece au autoritate divină. Și ele au *autoritate divină* deoarece s-au dovedit a fi *inspirate* de Dumnezeu. Trebuie făcută diferența între cele trei expresii. Anumite cărți nu au autoritate divină pentru că

se găsesc în Biblie, ci au fost incluse în Biblie deoarece au autoritate divină. Sunt canonice pentru că au autoritate, nu invers.

Mai întâi, să vedem ce înseamnă *canonic* și apoi ce caracteristici au cărțile canonice. Cuvântul „canon” provine din limba greacă prin limba latină (Vulgata), care, la rândul ei, a împrumutat cuvântul ebraic *qaneh* (= trestie). Trestia a fost folosită ca trestie de măsurat (Ezechiel 40:3) și astfel cuvântul a căpătat semnificația de etalon, standard, regulă. Cu acest sens a fost folosit și în Noul Testament (printre altele și în Galateni 6:16) și a fost folosit inițial tot așa de părinții bisericii.

Origene (184-254) vorbea despre scrieri ca și canon în sensul de „principii pentru credință și viață”. De-abia pe vremea lui Atanasie cel Mare (296-373) a început să se folosească acest cuvânt cu același sens ca astăzi, și anume, ca „*Listă de cărți care au autoritate divină*”.

Care sunt *etaloanele* exacte cărora trebuiau să le corespundă scrierile în trecut pentru a fi considerate canonice și a fi incluse în Biblie?

Acest etalon poate să fie doar faptul că numai cărțile care sunt *inspirate de Dumnezeu* și astfel au fost prevăzute cu autoritate divină sunt canonice. Nu oamenii și nici conducătorii iudaismului sau ai creștinismului au acordat oficial autoritate cărților Bibliei, ei doar au putut să își dea seama ce cărți posedau deja în mod evident această autoritate. Niciodată în trecut nu au fost conducători de vreun fel care să „hotărască” sau să „stabilească” ce cărți trebuie incluse în canon și ce cărți nu trebuie incluse în canon. Ei au putut să observe cel mult în mod oficial ce cărți *aparțineau* canonului, pe baza autorității lor divine evidente. Încă o dată: nicio carte nu are „autoritate” din cauza aceasta (este canonică), pentru că a fost cândva inclusă de oameni în canon – aceasta ar fi legătura dintre cele două aspecte ale termenului „canon”. O carte are autoritate doar dacă este prevăzută în mod evident de Dumnezeu

cu autoritate. Singurul lucru care a fost lăsat de providența lui Dumnezeu pe seama oamenilor a fost să își dea seama care sunt cărțile cu autoritate divină, recunoscându-le ca atare.

Criteriul profetic

Cel mai important criteriu a fost, fără îndoială, caracterul *profetic*, respectiv *apostolic*, al unei cărți. Când cineva era un profet recunoscut al lui Dumnezeu, era clar pentru oricine că scrierile sale nu proveneau din voința vreunui om, ci erau inspirația Duhului Sfânt (2 Petru 1:20-21). Dumnezeu le vorbea părinților prin profeți (Evrei 1:1). Și, când o carte a fost scrisă de un apostol al lui Isus Hristos, atunci aceasta trebuia să fie acceptată ca fiind canonică (vezi Galateni 1: 1, 8, 11). Pe de o parte, nu se cunoaște niciun caz în care o carte cu adevărat profetică sau apostolică să fie respinsă ca necanonică, pe de altă parte, cărțile care nu aveau aceste caracteristici, au fost respinse imediat de credincioși (2 Tesaloniceni 2:2, 1 Ioan 2:18, 4:1-3, 2 Corinteni 11:13).

O redactare pur apostolică nu era decisivă pentru caracterul canonic al unei cărți: biserica creștină este zidită pe fundamentul apostolilor și al profeților (nou-testamentali) - Efeseni 2:20, 3:5. Astfel, bărbații care nu au fost apostoli dar aveau o chemare profetică, au contribuit la construirea fundamentului. Ca urmare, cărțile lor nu au un autor apostolic, dar au autoritate și încuviințare apostolică. Tocmai din cauza acestui caracter profetic necesar al unei cărți biblice, mult timp a doua Epistolă a lui Petru a fost considerată canonică doar cu ezitări. De-abia când părinții bisericii au fost convinși că nu era falsificată, ci a fost într-adevăr scrisă de Petru (vezi 2 Petru 1:1), epistola și-a primit locul stabil în canonul nou-testamental.

Criteriul autorității

Uneori, chemarea unui apostol nu putea fi recunoscută clar și imediat, sau nu exista certitudine cu privire la autorul unei cărți, cum este, spre exemplu, cazul Epistolei către Evrei. În acest caz, un al doilea criteriu juca un rol important, și anume, autoritatea *divină* a unei cărți. Orice carte a Bibliei vorbește cu un ton autoritar și direct în Numele lui Dumnezeu; adesea chiar cu o expresie clară, de genul: „Așa vorbește Domnul” sau „Cuvântul Domnului a fost către mine, zicând” sau „Domnul mi-a vorbit”. În cărțile istorice găsim afirmații cu autoritate despre modul de a acționa al lui Dumnezeu, în cărțile de învățătură găsim afirmații despre ce ar trebui să facă credincioșii. Cărțile nou-testamentale au clar autoritate apostolică, dar, până la urmă, există o singură instanță absolută, și anume, Dumnezeu Însuși. Apostolii și profeții doar exercită autoritatea Domnului lor (vezi 1 Corinteni 14:37, Galateni 1:1,12).

Un al treilea criteriu este puterea *spirituală* a unei cărți. „Cuvântul lui Dumnezeu este viu și lucrător” (Evrei 4:12) și

de aceea Scripturile inspirate pot să îndrume spre mântuire prin credința în Isus Hristos, „*Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos ca să învețe, să mustre, să îndrepte, să dea înțelepciune în neprihănire*” (2 Timotei 3:16). Petru vorbește despre „*Cuvântul lui Dumnezeu, care este viu și care rămâne în veac*” și îl compară cu „*laptele duhovnicesc și curat*” (1 Petru 1:23, 2:2). Cărțile cu adevărat canonice se caracterizează așadar prin faptul că zidesc, educă și înnoiesc vieți.

O a patra caracteristică a cărților canonice este *exactitatea lor istorică și dogmatică*. Acest criteriu a fost folosit mai ales în sens negativ, astfel încât orice carte care, în lumina descoperirilor mai vechi, conținea lucruri lipsite de acuratețe, era respinsă ca fiind necanonică din cauza gândului simplu că Cuvântul lui Dumnezeu trebuie să fie adevărat și consecvent. Spre exemplu, cartea „Iudita” este presărată cu inexactități istorice iar alte cărți conțin recomandarea complet nebiblică de a te închina la morți. Dacă o carte nu conținea greșeli istorice, bineînțeles că asta nu însemna automat că era canonică, dar dacă avea neconcordanțe, putea fi respinsă fără vreo ezitare. De aceea, iudeii din Bereea verificau învățătura lui Pavel foarte exact, cu ajutorul Scripturilor, pentru a stabili dacă învățătura sa cea nouă coincidea cu revelațiile vechi (Fapte 17:11), pentru ca apoi să poată primi „*Cuvântul predicat al lui Dumnezeu... nu ca pe cuvântul oamenilor, ci, așa cum și este în adevăr, ca pe Cuvântul lui Dumnezeu*” (1 Tesaloniceni 2:13). Multe cărți apocrife au fost respinse din cauza învățăturilor lor greșite (dogmatic) și a greșelilor istorice, chiar dacă adesea vorbeau cu multă autoritate.

Stabilirea definitivă a canonului Noului Testament a durat cu mult mai mult decât cea a canonului Vechiului Testament, din cauza răspândirii puternice și a comunicării dificile (medii de informare și mijloace de transport defectuoase) a primilor creștini. Însă deja primii părinți ai bisericii („părinții apostolici”, precum Ignațiu și Policarp, la începutul celui de-al doilea secol) știau că există o diferență între scrierile lor și cele ale apostolilor. Ignațiu scrie într-o scrisoare: „Nu doresc să dau porunci ca Petru și Pavel, ei au fost apostoli.”

Origene (cca. 230) din Egipt a publicat o listă completă care era recunoscută universal de creștini, în care, conform afirmațiilor sale, Epistola către Evrei, a doua Epistolă a lui Petru, a doua și a treia Epistolă a lui Ioan, Iacov și Iuda erau puse la îndoială de câțiva. Cu toate acestea, el contrazice acest lucru și spune categoric că Epistola către Evrei a fost scrisă de Pavel.

Cea mai veche listă completă cunoscută a celor 27 de cărți noi-testamentale provine de la *Atanasie*, episcop de Alexandria. El o prezintă în scrisoarea sa de Paști în anul 367. La scurtă vreme după aceea, vedem cum, în vest, Ieronim și Augustin (cca. 400) fac același lucru și cum canonul este confirmat în mod oficial la *conciliile din Hipona* (393) și *Cartagina* (397 și 419). Dorim să insistăm încă o dată categoric asupra faptului că aceste concilii nu au discutat ce cărți ar trebui să fie incluse în canon, ci doar au pronunțat oficial ce cărți au fost considerate dintotdeauna canonice de către întreaga comunitate.